

Izhaja tedensko. Poština plačana v gotovini. Uredništvo: Narodni dom, Tajništvo Narodno - socijalistične stranke. Telef. št. 77. Inzerati po dogovoru.

NOVA PRAVDA

Posredništvo: stane K 150. Uredništvo: V. V. I. 44. Glasilo NSS v južni Sloveniji. Narodna knjižnica. Glasilo NSS v južni Sloveniji.

Izjava narodno-socijalističnih poslancev o ustavi v konstituenti.

V smislu sklepa strankinega zbora sta se oba poslanca NSS udeležila vseh sej v specialni debati in skušala doseči spremembe v korist delavnemu ljudstvu. Vladne stranke ne le da niso pristale na stvarne in poštene predloge, ki jih je stavljal opozicija, ampak so osobito pri razdelitvi na oblasti in prehodnih določbah pristale na zahtevo konfesionalno-reakcionarnega muslimanskega kluba. V členu 135 so celo priznale bosanskim muslimanom historične meje za Bosno in Hercegovino. Da je zadeva vsaj malo olepšana, so pro forma določile glasovanje z 2 tretjinsko, oziroma 3 petinsko večino prebivalstva.

Ustava se je torej celo poslabšala na ljubo muslimanskim begom in spahijem v direktno škodo kmetskega in delavnega ljudstva vseh treh plemen in ver.

Vsled tega je bilo v smislu sklepa strankinega občnega zbora edino mogoče glasovati proti vladnim ustavnim določbam.

Pred glasovanjem je poslanec tov. Anton Brandner prečital naslednjo izjavo:

Jugoslovanski narod se je po sto- in stoletnem robstvu z ogromnimi žrtvami osvobodil in ujedinił v enotno narodno državo. Najhujše in največje žrtve je položil na oltar domovine srbski del našega naroda, za kar mu ostane jugoslovansko delavno ljudstvo hvaležno na veke. Slava vsem onim junakom, slava vsem herojem, ki so s svojo krvjo zapečatili osvoboditev in ujedinienje. (Viharno odobravanje in »slava«-klici.) Narodni jugoslovanski proletarijat jim ohrani časten in večni spomin in bode čuval njihove grobove. (Ponovno viharno odobravanje in ploskanje.)

Del jugoslovanskega naroda še ni osvobojen; obljublamo svečano, da teh svojih bratov in sester nikoli ne pozabimo. (Živahno pritrdjevanje.)

Jugoslovansko ljudstvo je po ujedinienju upravičeno pričakovalo, da se začne nova doba. Rešeno spon in okov tujega jarma je bilo prepričano, da bode v svoji narodni državi samo gospodarilo, da si težko priborjeno politično svobodo z delom in znojem utrdi tudi na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju. V tem pričakovanju pa je bilo kruto varano. Skupina meščanskih strank se je polastila vlade z ednim namenom, da si potom moči in nasilja zasigura vladanje nad jugoslovanskim ljudstvom. (Klici: »Tako je!«) Tekom dve- in polletnega skupnega življenja v svobodni državi so meščanske stranke uspeli v tem, da so iz enotnega jugoslovanskega ljudstva, ki je ob prevratu brez vsakega pridržka z velikim navdušenjem pristalo na popolno ujedinienje, naredile narod brezpravne raje. (Poslanec Vojislav Lazić proti poslancem iz centra: »Ploskajte!«)

Posledice takega vladanja so se pokazale pri volitvah v ustavotvorno skupščino. Najkonservativnejši del naroda, naše jugoslovansko kmetstvo, je trumoma odšlo h komunistom in Radiću. Ta manifestacija kmetov, ki so izgubili vero vase, ni izpametovala vladajočih strank. Direktno v posmeh na čelu enakopravnosti vseh državljanov, ki mora biti vrhovno načelo vsake vlade, so vladajoče stranke tudi v ustavotvorni skupščini nadaljevale započeto delo nasilja. V posameznih oddelkih ustave so zagarantirale mali peščici privilegiranih krogov supremacijo nad celokupnim delavskim ljudstvom. (Klici: »Tako je!«)

Stoječ na stališču »enakopravnost narodov in enakopravnost v narodu« izjavljamo v imenu nacionalnih jugoslovanskih socijalistov:

1. Smo brez vsakega pridržka za popolno ujedinienje troimenega naroda in smo pripravljeni to edinstvo braniti, ako treba tudi z orožjem, proti notranjim in zunanjim sovražnikom. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.)

2. Obsojamo najodločneje one narodne poslance, ki se niso zavedali svojih dolžnosti napram našemu narodu in so z abstinenco direktno pospešili reakcijo vladne večine. Predvsem obsojamo one meščanske zastopnike, ki so po prevratu celo bili na vladi in sodelovali pri ustvarjanju današnjega stanja v državi.

3. Vladajoče meščanske stranke s sprejetjem ustave dokumentirajo, da nočejo enakopravnosti v narodu, ampak da hočejo delavno ljudstvo izkoriščati v svoje samopašne kapitalistične svrhe. (Klici: »Tako je!«)

4. V najvažnejšem vprašanju jugoslovanskega ljudstva, v vprašanju agrarne reforme in pravične razdelitve zemlje, so se meščanske stranke postavile na stran veleposestnikov, begov in spahij, in tem v ustavi dale posebne garancije v direktno škodo celokupnega naroda. (Klici: »Tako je!«)

5. V ustavo se ni sprejel niti najmanjši odstavek o socijalizaciji rudnikov in industrijskih podjetij.

6. Ustava se sprejme proti volji ogromne večine hrvatskega dela našega naroda in to vsled direktne krivde meščanskih strank. (Klici: »Tako je!«)

7. S sprejetjem ustave, kakršno je izdelala in jo sprejme sedanja meščanska vladna večina, se jugoslovanski narod nalašč in hote tira v ustavno borbo na ljubo kapitalističnim izkoriščevalcem. Mesto stvarnega in poštenega bodočega dela v zakonodavni skupščini za gospodarsko,

socijalno in kulturno povzdigo jugoslovanskega ljudstva, se tej zakonodavni skupščini a priori hoté vsili ustavni boj, ki bode temu ljudstvu naprtil ogromne nepotrebne stroške in ga za desetletja oviral v gospodarskem, socialnem in kulturnem napredku. (Klici: »Tako je!«)

Zvesti načelom in programu narodno-socijalistične stranke so jugoslovanski narodni socijalisti globoko prepričani, da vsebuje ustava, kakor jo sprejme vladna večina, nesrečo za jugoslovanski narod. (Klici: »Tako je!«) Zastopnika narodno-socijalistične stranke bodeta radi tega pri končnem glasovanju glasovala proti načrtu ustave meščanskega bloka. (Odobrovanje pri opozicijskih strankah.)

Jugoslavija.

Ljubljana, dne 8. julija 1921.

Ustava je sprejeta. Po tem trudapolnem delu se je konstituanta odgodila do 20. oktobra. Štiri mesece bodo ingli naši državni očetje časa, da se odpočijejo. Prej so rekle državotvorne stranke, da je treba ustavo hitro sprejeti, ker čaka vse polno gospodarskih in socialnih zakonov rešitve. Sedaj je ustava sprejeta, toda gospoda ni šla na delo, da bi reševala več kot nujna gospodarska vprašanja, temveč se je podala na 4 mesečni dopust. Ja, ja naše državotvorne stranke; banke delajo izborne »kšefte«, drugi ljudje pa itak ne pridejo v poštev. Interesi demokratov in radikalov so zaenkrat rešeni in država ni več v nevarnosti.

Baroš, ki pripada po rapalski pogodbi nam, so zasedli te dni laški iasisti in arditii. Edina luka, ki je za nas naravnost življenskega pomena, pojde najbrž raketom žvižgat. Parlament pa gre v tem važnem trenutku na 4 mesečne počitnice. Vrag vzemi vse skupaj si mislijo demokrati, samo da živi naša demokratska stranka in cvetuje banke.

Pa bo prišel dan obračuna, ki bode med drugimi pokazal našemu narodu črno na belem tudi to, da so bili naši demokrati največji škodljivci naše države.

Kako so glasovali slovenski poslanci pri glasovanju o sprejetju ustave?

Narodno - socijalistična stranka:

Brandner Anton, proti;

Deržič Ivan, proti.

Socijalno - demokratska stranka:

Bernot Zvonimir, ni bil navzoč;

Golouh Rudolf, ni bil navzoč;

Kisovar Filip, proti;

Kopač Jože, proti;

dr. Korun Milan, proti;

Kristan Anton, ni bil navzoč;

Kristan Etbin, proti.

Komunistična stranka:

Fabjančič Vlad., ni bil navzoč;

Koren Miha, ni bil navzoč;

dr. Lemež Milan, ni bil navzoč;

Mlakar Valentin, ni bil navzoč;

Žorga Marcel, ni bil navzoč.

Slovenska ljudska stranka:

Brodar Ivan, ni bil navzoč;

dr. Gosar Andrej, ni bil navzoč;

Gostinčar Josip, ni bil navzoč;

dr. Hohnjec Josip, ni bil navzoč;

Klekl Josip, ni bil navzoč;

dr. Korošec Anton, ni bil navzoč;

Kranjc Martin, ni bil navzoč;

dr. Mazzi Dominik, ni bil navzoč;

Pišek Franc, ni bil navzoč;

Pušenjsek Vladimir, ni bil navzoč;

Roškar Ivan, ni bil navzoč;

Sušnik Anton, ni bil navzoč;

Stanovnik Ivan, ni bil navzoč;

Škulj Karel, ni bil navzoč.

Jugoslovanska demokratska stranka:

Dr. Kukovec Vekoslav, za;

prof. Reisner Josip, za;

dr. Žerjav Gregor, za.

Samostojna kmetijska stranka:

Drofenik Josip, za;

Kirbiš Ivan, za;

Kušar Jakob, za;

Majcen Ivan, za;

Mermolja Ivan, za;

Pucelj Ivan, za;

Rajar Janko, za;

Urek Ivan, za;

dr. Vošnjak Bogomil, za.

Spominske kolajne. V spomin sprejetja ustave dobe poslanci posebne spominske kolajne. Seve le tisti, ki so glasovali za ustavo. Naši čitatelji že sedaj lahko vidijo, kateri gg. poslanci bodo dobili kolajne, to so vsi oni, ki so glasovali »za«.

Borba med desnim in levim krilom v demokratski stranki. — Tudi Srbi ne marajo več slovenskih demokratov.

V ponedeljek je imel demokratski klub sejo, na kateri so si skočili demokrati precej hudo v lase. Levica na čelu s poslancem Angjeličem zahteva odločno revizijo programa demokratske stranke, ki je postala protidemokratska in reakcionarna stranka. Levica zahteva, da se program stranke revidira na ta način, da se stranka približa programu zemljeradnikov.

Desnica demokratske stranke je morala končno pristati na odločne zahteve levice in privoliti reviziji programa. Za revizijo programa so izvolili poseben odbor, ki sestoji iz poslancev: Manojlo Sokić, Gjorgje Popović, Sreten Vukosavljević in Kosta Timotijević.

Značilno je dejstvo, da ni nobeden Slovenec ali Hrvat demokrat izbran v odbor za revizijo programa.

Da, da, Srbi so pač kaj kmalu spoznali duševno potenco enega Kukovca ali Žerjava.

Kluba Muslimanov iz južne Srbije ni več.

Muslimanski poslanci iz južne Srbije so bili prej v radikalnem in demokratskem klubu. Ko je pa vlada dala bosanskim Muslimanom, ki so imeli svoj klub, precej »pare«, da glasujejo za ustavo, so se Mohamedanovi verniki iz južne Srbije spuntali radikalom in demokratom in tudi osnovali svoj klub. Hoteli so dobiti »pare« tudi oni. Pa so tudi oni dobili »pare« in so glasovali za ustavo.

Sedaj je ustava odglasovana, svoj program, dobiti »pare«, so dovršili in so si mislili, zakaj je nam sedaj klub. Pa so klub razpustili in se vrnili zopet v radikalno in demokratsko stranko. Ko se bode prihodnjič delil denar, bodo pa zopet ustanovili svoj klub.

Ja, pač daleč smo prišli.

Atentat na regenta.

Radi atentata na regenta so do sedaj zaprli okoli 700 oseb. Med drugimi je obdolženih sokrivde na

atentatu tudi nekaj komunističnih poslancev in so 3 komunistične poslance do sedaj zaprli. Kolikor je preiskava do sedaj dosegla je obstajala velika zarota, koje niti vodijo v Avstrijo in na Ogrsko.

Zakaj se bode porabilo državno posojilo v znesku 2 milijard?

Državno posojilo v znesku 2 milijard, ki je bilo pravkar podpisano, se bode po načrtu vlade porabilo sledeče: Popravile se bodo že obstoječe železniške proge, osobito pa glavna proga Zagreb - Beograd, Caribrod-Djevdjelija, trasirale se bodo nove železniške proge in dogradile že započete proge. Popravila se bodo morska pristanišča in menda tudi centralna žel. uprava.

Za vse to bode potrebno 1780 milijonov kron. Ostanek posojil se bode uporabil za popravo cest in potov.

Svetovni pregled.

ITALIJA.

Nova vlada. — Razmere v Italiji.

Po daljši krizi se je vendar postavila nova vlada. Dolgo časa so iskali pravega moža, ki si je upal prevzeti več ko težko nalogo italijanskega ministrskega predsednika. Vlado je prevzel Bonomi. Razen fašistov in skrajnih nacionalistov so obljubile vse stranke, da ga bodo podpirale. Socijalisti sicer niso stopili v vlado, proti temu jih vežejo sklepi stranke, vendar pa bodo po svoji moči podpirali vlado.

Italija stoji pred neprimerno gospod. krizo, večinoma iz vzrokov, ker so inozemski trgi za laško produkcijo zaprti. Med tem, ko so Italijani plavali v nacionalnem šovinizmu, so pozabili na svoje narodno gospodarstvo in druge države so jim pred nosom zaprle gospodarska vrata. Drugi vzrok pa leži v tem, da italijansko blago, ker ni dobro, ne more konkurirati z blagom drugih držav. Države z visoko valuto kakor Švica in Španija, ki bi mogle kupovati laško blago, so zaprle s carinsko zakonodajo vrata italijanskemu blagu.

Države s slabo valuto ne pridejo kot odjemalci v poštev, ker sestoji izvoz laškega blaga večinoma iz luksuričnih stvari, kakor južno sadje, svila, vino, avtomobili itd. Tudi je laško blago silno drago, ker so delavske mezdre precej visoke, mezde pa so visoke, ker je življenje jako drago. Danes je v Italiji pol milijona brezposelnih. Turati je omenil v svojem govoru, da bode tekom enega leta v Italiji več milijonov brezposelnih.

Nobena vlada katerekoli stranke bi ne mogla odvrniti grozeče gospodarske krize, ki ima svoje glavne korenine v žalostnih gospodarskih

Razmetavanje narodnega denarja.

Za svečano ustoličenje patriarha v Peči je dala vlada 2 milijona kron. Mi razumemo, da to ni samo cerkvena, temveč tudi narodna slavnost, toda kljub temu se nam zdi, da je bila vlada preradodarna, in da je mnogo drugih stvari, ki so podpore mnogo bolj potrebne. To je menda uvidela tudi vlada, pa je dala za pomoč poplavljeni Bosni, kjer je napravila povodenj škode nad 50 milijonov, reci in piši — 1 milijon kron.

Dr. Sima Marković na smrt bolan.

Dr. Sima Marković, voditelj jugoslovanskih komunistov, je odpoval, kakor smo že poročali, na kongres III. internacionale v Moskvo. Sedaj pa prihaja preko Helsingforsia iz Moskve vest, da je mož zbolel na legarju ter da leži na smrt bolan v Moskvi.

razmerah Evrope. — Predvsem bode naloga vlade, da odvrne državni bankerot in zabrani splošno zmedo ter obvaruje Italijo pred popolnim zasužnjenjem po tujem kapitalu. Državni proračun izkazuje 4 milijarde izgube. Uradniško vprašanje kriči po rešitvi. Kajti Italija ima 50.000 državnih uradnikov preveč. Razum vsega tega pa trpi Italija na fašistovski nadlogi, ki ustvarja nemire in dela položaj še bolj nevaren.

Nova laška vlada bo mela čez glavo dela, ako hoče, da se njej posreči le najmanjša.

ANGLEŠKA.

Zveza med Anglijo, Ameriko in Japonsko.

V Londonu se vrši že dalje časa konferenca med zastopniki Anglije in njenimi kolonijami. V prvi vrsti se vrši ta konferenca radi popolnoma nove osnove angleškega imperija. Angleške kolonije bodo dobile skoraj popolno samostojnost in bodo v vseh ukrepih, ki se tičejo angleškega svetovnega gospodstva imele toliko govoriti kakor Anglija sama.

Eno najvažnejših vprašanj, ki jih ima rešiti sedaj Anglija je zveza z Japonsko in Ameriko. Zveza, ki je bila sklenjena med Anglijo in Japonsko, poteče ta mesec. O sklepanju nove zveze se varuje najstrožja tajnost. Znano je le, da sta Avstralija in južna Afrika proti novi zvezi z Japonsko. Proti zvezi z Japonsko govori tudi želja, da bi se Anglija in Amerika kar najožje sprijaznili in zvezali.

Temu prijateljstvu pa bi znala biti na potu Japonsku, ker si svetovni interesi Japonske in Amerike ostro nasprotujejo. Na drugi strani zopet, pa bi Anglija nerada zapustila Japonsko, ker bi potem dobila Japon-

sko proste roke in znala angleškim interesom mnogo škoditi.

Radi tega dela angleška diplomacija z vso močjo, da bi na eni strani pridobila svoje kolonije za zvezo z Japonsko, na drugi zopet, da bi odstranila najhujša nasprotja med Ameriko in Japonsko, da bi tako bilo mogoče sklopiti zvezo, tako z Ameriko kakor z Japonsko. Ako se Angliji to posreči, potem bode ostala še dolgo let gospodarica sveta.

ČEŠKOSLOVAŠKA.

Stavka bančnih uradnikov.

V Češkoslovaški je izbruhnila stavka bančnih uradnikov. Stavkajo češki, kakor nemški bančni uradniki. Boj je hud. Kapitalisti napenjajo vse sile, da bi strli upor uradnikov. Za stavko se zanimajo tudi strokovne organizacije in je na pr. brnska strokovna komisija izdala razglas, v katerem povdarja solidarnost s stavkajočimi uradniki. Vse strokovne organizacije se pozivljajo, da se pripravijo na eventualni boj.

NEMCIJA.

Pravo mišljenje Nemcev.

Uničenje nemškega vojnega materijala.

Oficijska Nemčija igra sedaj nedolžnega človeka, ki je bil po gotovih ljudeh samo zapeljan. Vedno in vedno trobijo v svet, da so preteklost, ki je bila zgrešena pozabili in da pojde nemški narod v bodočnosti popolnoma druga pota. Toda Nemci so ostali taki, kakor so bili, pri vsaki priložnosti izdajajo seveda nehoti njihovo pravo mišljenje.

Pretečeni teden je sklepala nemški parlament v Berlinu o barvah nemške trgovske zastave. Barve bivše cesarske Nemčije so bile črno-belo-rdeče. Barve današnje nemške republike so takozvane vsenemške barve črno-rdeče-ruženo. Za vsakega človeka bi bilo umevno, da morajo biti te nove državne barve zastopane tudi v zastavi nemške trgovske mornarice. Toda ne, nemške meščanske stranke so stavile predlog, da naj se nove državne barve izpustijo iz zastave nemške trgovske mornarice, ter naj bo zastava nemške trgovske mornarice barva stare cesarske Nemčije črno - belo - rdeča. Nemci se nočejo ločiti od cesarskih barv, zakaj tudi, oni trdno upajo, da bode zasedel cesar kralju zopet nemški tron.

»Reichs - Treuhandgesellschaft« objavljala seznam vojnega materijala sestavljenega s 1. majem. Po tem seznamu je imela Nemčija 4,808.300 pušk, od teh je bilo uničenih 4,470.800 tako da jih ima danes v zalogi le še 337.500. Strojnih pušk je imela 91.042, uničenih je bilo 90.465, v zalogi ostalo 477. Topov in cevni je imela 50.489, uničenih je bilo 49.688, v zalogi ostalo 801. Lafeti je imela 26.880, uničenih je bilo 26.595, v zalogi je ostalo 285. Topovske municije je imela 36,800.000 kos., uničenih je

bilo 28,800.000 kos., v zalogi je ostalo 8,300.000 kosov. Municije za ročno orožje je imela 390,000.000 kosov, uničenih je bilo 360,000.000 kosov, v zalogi ostalo 30,000.000 kosov. Zrakoplovov je imela 13.369, uničenih je bilo 13.359, v zalogi ostalo 10. Motorjev za zrakoplove je imela 23.999, uničenih je bilo 23.845, v zalogi ostalo 154. Odpošiljanje in uničenje se je začelo še le po sestavi teh števil, na podlagi ultimatumov, ki ga je stavila Nemčiji antanta.

MADJARSKA.

Število prebivalstva.

Ogrski statistični urad objavlja izid ljudskega štetja, ki se je vršilo v prvih dneh letošnjega leta. Ogrska šteje 7,840.832 prebivalcev. V glavnem mestu Budimpešti živi 1,184.316 ljudi. Szegedin ima 109.896, Debrecin 103.228 prebivalcev. Dalje je na Ogrskem 92 mest, ki štejejo več kot 10.000 ljudi.

GRŠKO-TURŠKA VOJSKA.

Po poročilih, ki prihajajo z grškoturškega bojišča, so bili Grki strahovito tepeni. Grki so se umaknili do morja in Turki so zavzeli mesto Ismid od Carigrada oddaljen samo nekaj kilometrov. V Carigradu vlada še sicer turški sultan, govoriti pa nima ničesar, v resnici vlada v Carigradu antanta in turški sultan je le igrača v njenih rokah. Prava turška vlada se nahaja v Mali Aziji v mestecu Angora. Med navidezno turško vlado v Carigradu in pravo turško vlado v Angori je prišlo do resnih konfliktov, ker je dajal sultan turškim vernikom ukaze, ki so bili nasprotni turškim interesom.

S tem, da so prišli Turki blizu Carigrada, je postala situacija za Grke skrajno opasna, pa ne samo za Grke, tudi za Evropo postaja položaj nevaren. V prvi vrsti pridejo v poštev seveda Angleži, ki so si osvojili morske ožine Marmarskega morja in ki jim preti zbog tega nevarnost, da izgubijo to posest, v drugi vrsti pa se zna Turkom posrečiti, da pridejo na evropska tla in Balkan, ta nemirni kotel bi bil v nevarnosti, da zna zopet zavreti. Nevarnost je tem večja, ker so Turki ozko vezani z ruskimi boljševiki, ki podpirajo Turčijo že sedaj z vso močjo v nadi, da bodo na ta način prenesli revolucijo v ostali svet.

Antanta dela na vse kriplje, da bi odvrnila pretečo nevarnost. Skušala je doseči premirje med Grčijo in Turčijo in posredovati med obema državama za mir. Vedela je, da bodo Grki podlegli in je skušala prisiliti Grke, da bi odstopili zemljo, katero itak ne bodo mogli držati, Turkom.

Na ta način bi se vzel Turkom povod nadaljevanja vojne in Turška bi morala biti antanti še hvaležna. Toda Grki so posvetovanje antante odklonili in Turki tudi niso čakali konca premirja, vdarili so z vso

Podlistek.

A. P.

Nekaj o veri in vesoljstvu sveta.

V eni izmed zadnjih stevil »Slovenca« sem bral uvodni članek, v katerem avtor razpravlja o veri oz. o pojavi, da se je v zadnjem času inteligenca močno začela zanimati za verska vprašanja. Osebito se g. člankar boji, da ne zaide oz. ne privede ta pojav ljudi v napačni mysticism. Ne morem si kaj, da ne bi odgovoril na to in če cenj. uredništvo najde ta spis sposoben za priobčevanje — prosim.

Gospod člankar ima popolnoma prav, če trdi, da mora materializem, kateri prevladuje todobno ves svet, priversti človeka do točke, ko mu bo isti presedal in ga ne bo zadovoljil ter da bo začel misliti tudi na verska vprašanja, kajti k temu ga sili narava sama. Nima pa prav, če misli, da mora absolutno obveljaviti, da je baš rimskokatoliška vera prava. To pravico si

lastijo namreč vse vere, pa tudi najbolj bedaste. Za mislečega človeka današnje dobe pa ne more biti več dovolj, kar je napisal Mojzez, Budha, Mohamed itd., on misli in presoja vse to, pač iz edino pravega, to je znanstvenega stališča. Znanost je danes tako razvita in nam je pokazala svet v taki luči, da pač ne moremo več smatrati različnih verskih spisov kot pravilne. V čudeže pač ne veruje nobeden razumnik več in če, se ga ne priznava kot razumnika.

Nekaj primerov: Ko je prejel Mojzez 10 božjih zapovedi na gori Sinaj, je pustil svojega spremljevalca pod goro ter je šel sam na vrh — zakaj sam? Ko je Kristus na oljski gori prejel kelih trpljenja, so trije apostoli spali zadržaj v vrtu — zakaj so spali? Ko je hotel Peter bežati iz Rima, ga je spremljal eden od apostolov. Nasproti mu je prišel Gospod, katerega je videl in slišal govoriti samo Peter ter mu je na to rekel »quo vadis Domine«. Zakaj je videl in slišal »Gospoda« samo Peter? Pa pustimo čudeže, koji so se godili pred skoraj 2000 leti ali še prej, poglejmo čudeže novejšje dobe. Lurd! Bernadika je videla Marijo —

toda sama. Preiskava je dosegla, da so bile to le halucinacije bebasto Bernardike. Najnovejši kranjski čudež o Johanci iz Vodice bi točno obveljal kot tak in Johanca bi bila danes sveta in v Vodicih bi imeli ljudje novo romarsko cerkev, če ne bi bila cela stvar pravočasno razkrita. Upam, da me g. člankar v »Slovenca« razume. — Dalje, to vse pa še seveda nikakor ne daje pravice nikomur, da bi vendar ne zasledoval in razmišljal verskega vprašanja, nasprotno še bolj nas mora vsodbujati k temu.

Hočem na kratko razložiti moje misli o tem. Kraljica vseh ved, to je zvezdoznanstvo, nam razkrije, seveda, majhen delček vsemirja. Mi poznamo solnčni sestav, kojega ogreva in mu daje življenje mogočno sonce. Sonce je centrala tega sestava, velikanska žareča krogla, večja od vseh planetov, koji isto obkrožajo skupaj. Sonce se nahaja v drugi razvojni stopnji, t. i. ima belo luč.

To naše sonce obkroža 8 večjih in par sto malih planetov ali planetoidov. Nekateri planeti imajo mesece in sicer zemlja enega, Mars dva, Jupiter 7, Saturn 9 in Uranus eden me-

sec. Meseči obkrožajo svoje planete na isti način kot veliki planeti sonce in n. pr. od Jupitera dobivajo tudi še svetlobo in toploto, kajti ta mogočni planet se še ni ohladil niti na površju, čeravno je par tisočkrat starejši od naše zemlje.

Na podlagi Kant-Laplacove teorije, katera je pa tudi res potrjena z več primeri, osebito po razvoju enega takega osolnčja v ozvezdju Andromeda se je ves ta solnčni sestav razvil potom ločenja in združenja obročov od prvotne velikanske žareče mase, koje zadnji ostanek je sonce. Toraj vsi planeti so otroci solca.

To je naš solnčni sestav. V neizmerni razdalji od našega solca krožijo pa istotako-svojo večno pot nesteta solca, koja imajo istotako planete kakor naše. Na stotisoče takih solc večjih in manjših, mlajših in starejših kot naše, tvori našo staro znanico »rimsko cesto«. V resnici pa predstavljata rimska cesta le eno skupino osolnčij ter se da primerjati molekulo z atomi — osolnčij.

(Konec prih.)

močjo in vrgli Grke skoraj popolnoma iz njih dežele.

V kratkem času se mora poka-

zati, kako smer pojdejo ti dogodki, ki znajo postati za sodobno človeštvo naravnost velikanskega pomena.

Slovenija.

Žaloigra.

Ljubljana, dne 7. julija 1921.

Pretečeni teden so prinesli ljubljanski listi večja ali manjša poročila v občnem zboru Slovenske Socijalne Matice, ki se je vršil dne 28. junija 1921 v Ljubljani.

Po stari nesrečni slovenski navadi se poročila o občnem zboru niso bavila s kulturnim delovanjem tega društva, temveč so igralo v poročilih edino vlogo osebne simpatije in antipatije. Pri nas Slovencih je že tako. Bila je zopet enkrat našemu časopisu željno pričakovana senzacija.

Kaj se je zgodilo? Stvar je tako zanimiva in poučljiva, da ne moremo iti preko nje, ne bavimo se ž njo iz senzacionalnosti kakor meščansko časopisje, temveč bavimo se ž njo radi tega, ker je vezan s tem občnim zborom precejšen kos našega socijalnega gibanja.

Socijalno demokratično stranko v Sloveniji pretresajo od preobrata sem, to je od onega časa, ko se je ločila od dunajskega vodstva in postala samostojna, hudi notranji boji. Takozvani voditelji slovenskega proletarijata pred preobratom niso bili ničesar drugega, kakor navadni agitatorji, ki so delali po navodilih dunajskega vodstva. Slovenski del nemške socijalne demokracije ni rodil nobenega samoniklega voditelja, ki bi bil po preobratu zmožen voditi slovenski proletarijat in mu dati in zavarovati ono zaslombo, ki mu dejansko gre.

Ni dvoma, da se je seznanil del voditeljev slovenske socijalnodemokracije do dobrega z Marxom in ostalo nemško teorijo, mogoče bi jo znali pod sličnimi pogoji tudi kopirati, toda razmere in mentaliteta ljudstva, katero naj bi vodili, so dokaj različni od onega ljudstva in onih razmer, za katere je bila nemška teorija ustvarjena. Da ne gredo vse razmere na eno kopito, je nam najboljši dokaz to, da je razvoj socijalnega gibanja pri različnih narodih različen; različna so tudi pota, po katerih hodi proletarsko gibanje in vsi naporu spraviti gibanje na enotno pot, so bili do sedaj brezuspešni, rodili so prej nasprotni uspeh, da so si posamezni narodi z ozirom na značaj ljudstva in vladajoče gospodarske razmere znali pridobiti vedno večjo samostojnost za poto po katerih naj hodijo. In to izrecno dopušča, da celo odobrava Marx sam.

Da slov. socijalna demokracija ni šla na to pot, je najboljši dokaz naši trditvi, da ni imela zmožnih voditeljev. Slepemu kopiranju nemške

metode so morali slediti neuspehi in ti neuspehi so morali kot posledico roditi nezaupanje v temelje celega sistema in v nadaljnjem v celo teorijo, pri teoretično sicer izobrazenih, a neinicijativnih voditeljih.

Ta usoda je zadela najboljši del, resnično socijalistični del voditeljev socijalnodemokratične stranke. So to takozvani kulturni delavci proletarskega gibanja. Ostali del voditeljev pa je pri nastalih neuspehih prešel popolnoma v vode liberalne mentalitete.

Da je moralo priti pri takih razmerah do razkola je popolnoma umljivo, popolnoma logična posledica tega razkola mora biti popoln razpad slovenske socijalnodemokratične stranke. Pri takih razmerah ni nobene rešitve, in ako demagogična agitacija in pribežališča iskajoči Nemci še en čas držijo to podrto stavbo na enem oglu po koncu, se slovenska soc. demokratična stranka poloma ne bo odkrivala.

Na občnem zboru Slovenske Socijalne Matice sta trčila ta dva dela in se razšla. Poražen je bil del kulturnih delavcev in zmagal je oni del, ki že popolnoma plava v liberalni mentaliteti in na katerem je socijalistično še samo ime.

Intelligentni del voditeljev je imel do občnega zbora v svoji lasti mesečno revijo »Naši Zapiski«, v katerih je, kakor iz podanega razvidno ni bilo drugače mogoče, iskal samega sebe. In pri tem iskanju so zagrešili napako, da so iskali izhod sicer v domačih razmerah pri sicer načelnem delu naroda, toda socijalističnemu mišljenju ravno nasprotno naziranj. In zopet skoro ni moglo drugače priti, ker jim je manjkalo razumevanje vcepiti pristno socijalistično mišljenje na naše slovenske razmere.

To je žaloigra, ki je naša začasni konec na letošnjem občnem zboru Slovenske Socijalne Matice.

Ali so znoreli?

Kakor se čuje, delajo naši demokrati na vse kriplje, da bi ljubljanski župan ne bil potrjen. Ljubljanski župan je bil popolnoma pravilno izvoljen in ni nobenega razloga, da bi ne bil potrjen. Ako se ga pa ne bo potrdilo, potem bo to čisto navadno nasilje. Mi smo bili do sedaj mnenja, da so zakoni in postave zato tukaj, da se spoštujejo. Demokrati pa hočejo vpeljati mnenje, da so postave zato, da se gazijo. Vsekako čudno in nevarno naziranje, ki zna našemu državnemu življenju silno škodovati. Resnično državotvorne stranke bi delale drugače. Toda oni,

ki imajo državotvornost le na jeziku, pa delajo tako, kakor naši demokrati. To je nevarna igra, silno nevarna igra.

Kulturni narodi se ponašajo s tem, da vladajo v njih državah zakoni, katerih nihče ne sme kršiti. To je največja pridobitev, katero si je človeštvo izbojevalo po sto- in stoletjih. Nam se zdi, da smo bili mi s kulturo le obličani in sicer s pritiškom, kajti kakor hitro smo postali samostojni, skušamo uničiti največjo človeško pridobitev in se pogrezniti stoletja nazaj. To daje slovanskemu ugledu slabo spričevalo in postavlja našo tolikrat naglašano ljubezen do kulture v skrajno slabo luč.

Ker pa imamo mi o slovanstvu drugo mnenje, mislimo, da oni, ki blatijo slovansko kulturo na tak način, niso pri pravi pameti, da jih le luna neprestano trka.

Neverjetno.

Večkrat smo poročali, da je naša država uganka, ki jo je nemogoče razvozlati. Svoj čas je bilo pri nas veliko pomanjkanje premoga in cene premoga so se višale od meseca do meseca. Sedaj je premoga toliko, da ga imamo tisoče vagonov na razpolago. In kaj so napravili naši mogotci. Oni so šli in ponudili premog Avstriji po 280 kron ton, medtem ko moramo isti premog plačevati mi doma po 550 kron ton. To je višek korupcije. Avstrija dobi naš premog še enkrat cencje kakor mi doma. Človek začne resnično dvomiti, ako naši demokrati in samostojni kmeti, ki imajo sedaj vlado v rokah, niso že popolnoma znoreli.

Slika demokratov.

»Naprej« poroča:

»E m i l V o d e b. 29. t. m. so pokopali pri Sv. Križu v Ljubljani urednika »Slov. Naroda« Emila Vodeba. Tovariši so se v lepem številu udeležili njegovega pogreba. Novinarska organizacija je izgubila svojega ustanovitelja in prvoboritelja. V najlepših letih mu je zavrtna bolezen pretrgala nit življenja. Čast njegovemu spominu! — Ne moremo si pa kaj, da ne bi povedali javnosti tega, kar ji ni znano. Ob prevratu je bil tovariš Emil Vodeb oni, ki se je v družbi z nekaterimi svojimi tovariši pogajal za nakup Kralikove tiskarne v Mariboru. Založil je že velike denarne vsote v to podjetje, ko so mu stopile nasproti mariborske kapacitete iz magistrata in policijskega komisarijata, ki so v zvezi z demokrati dr. L., dr. K. in dr. S., podrli z grožnjami že perfektno kupno pogodbo s Kralikovo vdovo. In nekega dne je lastnica tiskarne izjavila pok. Vodebu tole: »Vem, da ste izgubili velike vsote, toda pritisku oblasti se moram ukločiti, in ne smem prodati tiskarne vašemu konzorciju. Sicer pa jo prodam

tudi rajši konzorciju dr. K., ker so v tem konzorciju tudi Nemci.« Tožba, ki se je začela, je vsled tega, ker so demokratiški advokati nastopili, čeprav kot Vodebovi branitelji proti njemu, bila zanj izgubljena. Pozneje je skušal dobiti odškodnino od lastnice tiskarne. Vzel je dr. K. kot zastopnika, ki je šel iskat lastnico v Nemško Avstrijo, zaračunal pa tovarišu Vodebu 8000 K ekspenzarja. — To je idealnega človeka ubilo, popoln njegov ruin je vplival na že itak rahlo zdravje. Tudi tov. Vodeb je žrtev demokratskega nasilja, bankokracije, ki gre lahkih korakov čez mrtva trupla.«

Demokrati se čudijo, kake posledice rodi njihova politika.

Mariborski »Tabor«, glasilo demokratske stranke piše:

»M o d e r r a z p i s. Kraljevi policijski komisarijat nam je včeraj dostavil razpis poverjenišva za notranje zadeve deželne vlade v Ljubljani, po katerem se prepoveduje vsako pisanje o pokretu Radičeve propagande v Sloveniji, ne samo ono v prilog tej propagandi, nego tudi ono proti njej. Deželna vlada torej tudi prepoveduje pobiranje te propagande. Čudna modrost, za navadne zemljane vsekakor nerazumljiva.«

Vlada dela le to, kar demokrati ukažejo. Nam je bila politika demokratov vedno nerazumljiva, sedaj pa priznavajo sami, da je njih politika tudi njim nerazumljiva. Ja, ja zlobnim otrokom se ne sme dati žigic. In še se najdejo ljudje, ki jim zadostujejo demokratske fraze o državotvornosti itd.

Tone Kristan — ostane socijalni demokrat.

»Naprej« z dne 30. junija poroča:

»Sodrug Anton Kristan je odložil poslaniški mandat, ker odide kot upravitelj na posestvo Belje. Odložil je tudi na zadnji seji mesto pri Nakupovalni združi in namerava isto storiti pri Splošnem kreditnem društvu. — Poslanski mandat preide na s. Tokana.«

Torej Tone Kristan ni izstopil iz stranke in ostane še nadalje socijalni demokrat. Tone je šel samo, da bo napravil v Banatu nekaj kšeftov, potem se bode pa spet vrnil. Kakor je pokazal občni zbor Slovenske Socijalne Matice, je Kristanova struja na celi črti zmagala. Zmagala je struja liberalne mentalitete, struja »kšeftov«. Tone bode barantal v Banatu, njegove sluge pa v Sloveniji in cel ta »kšeft« se bode imenoval »Jugoslovanska socijalno demokratična stranka«.

Država v državi.

Ptuj. Lansko poletje, še pred občnim zborom »Musikverein-a« je prišlo glasilo nad 100 Slovencev vstop v to društvo z namenom, člane istega lepim potom prilagoditi našemu dr-

Vipavski:

Iz berila za odrasle.

Nebu je zemlja peklo, in peklju je zemlja nebo.

Naša duša je ko val morja, ker ta tudi samo nemir pozna.

Dobra misel hitro v glavo šine, in hitro v večnost zginje.

Kdor postopa zlati čas oropa.

Vsak človek ima to slabo lastnost, da zahteva samo zase brezplačno prostost.

Beda ne gleda.

Po svetu.

FRANCOZI V ZAGREBU.

Kakor znano, so francoski nogometni igralci v Ljubljani potokli Slovence. V Zagrebu pa je bilo narobe. V Zagrebu so bili Francozi tepeni. Ni čuda torej, da je Zagreb na to zmago strašno ponosen. Vpliv te zmage na Zagrebčane ironizira prav dobro list »Večer«, ki piše:

Francози. Moč zmage. Njihova slava (namreč francoska) je nepregledna. Prevrgli so cel Zagreb. Poskočila je temperatura, poskočila je samozavest in poskočila je borza na vseh linijah. Predpoldan so se prodajale marelice na trgu po 50 kron kilogram, popoldan po zmagi pa za 70 kron kg.

— Kdor more, da si privošči Francoze, naj plača marelice — reče branjevka.

In plačali so.

— Zakaj bi ne plačal, ko so pa naši nabili Francoze — reče kupec.

— Zakaj je danes pivo dražje? — vpraša gost natakarka.

— E, gospodine, naši so nabili Francoze — odgovori natakarkar.

— Zakaj je bilo letos na Petrovo pri »ofru« manj ljudi — vprašal je župnik kaplana.

— Ljudje so potrošili denar na igrisču, ko so naši nabili Francoze — je odgovoril kaplan.

— Zakaj danes tako streljajo — vpraša branjevka na Jelačićevem trgu.

— Ker so naši natokli Francoze — odgovori meščanka pametno.

— Prokleti tramvaj — zakolne mlad gospodič — tako dolgo ne pride.

— Ne jezi se, ne jezi se — to je radi Francozov. — Vidiš naši so zmagali. Da-

nes moramo biti veseli. In mladi gospodič se umiri in potrpežljivo čaka.

Se en nogomet s Francozi in nihče bi več ne kritiziral.

TUDI ON JE PROFITIRAL.

Mož in žena sta se vrnila domu. Prišla sta iz igrisča. Vesela in radostna sta. Samo njemu gre nekaj po glavi. Z lastnimi očmi je videl, kako so naši razbijali Francozom gole. Hotel bi videti tudi, kdo bo pri šampanjcu močnejši. V baru je velik banket, a mož ne more iti tja. To se pravi, mogel bi že, ko bi vzel seboj ženko, a ravno to on noče. Enkrat v svojem življenju bi hotel, da bi smuknil sam. Pa ne ve kako bi napravil. Žena je vesela in dobre volje, kako bi njej raztolmačil zadevo. Ne bo ga pustila ne, že radi Francozov ne.

— No veš srček — reče on po večerji — naši so se izkazali. Prav ljubo mi je, da so bili Francozi tepeni.

— Da, to je res. A priznati se mora, da so »fejst« fanti.

— No seveda, vam ženam se vedno bolj dopade možki, kakor pa njegova umetnost. Vse ste enake.

Ona skoči:

— Brezobrazneš,

On skoči:

— Brezobrazneš — jaz?

— Da, ti, kako si upaš mene ponižavati? Jaz da sem taka, kakor vse žene?

In začne jokati.

Celo leto je čakal na ta srečen slučaj. Da ni bilo Francozov, še danes bi sedel doma.

KADAR ONI SLAVIJO.

— Tri gole — kriči sredi tihe noči zagrljeni glas po ulici. Veš ti, kaj to pomeni, mi imamo tri gole.

— Tepec, saj nimamo treh golov, te imajo Francozi. Zagreb je zabil Parizu tri gole — ergo imajo tri gole Francozi.

— Osel — tri gole imamo mi.

— Bom ti pokazal osla.

Po ulici se sliši odmev klofute.

Čuje se graja, kliči, na oknih se pojavijo prebujeni pošteni državljani.

— Policija — stražar — kličejo nekje. Potem vse mirno. Vinjeni glas hripavo polglasno tolmači:

— Glejte, gospod stražar, ni nič. Slavili smo zmago nad Francozi, pa smo se malo napili in malo pretepli — človek mora slaviti.

Hvala bogu, da ni še en nogomet s Francozi.

žavnemu naziranju. Nemški odbor tega društva je pa vpis vseh priglavljenih Slovencev zavrnili, češ, da ni imel dovolj časa »preštudirati«, če se ni med istimi priglavljenimi tudi kakšen cestni pometač. Slovenci so seve to nemškutarsko nesramnost zavrnili z razbitjem občnega zbora. Stari nemški odbor je pa »študiral« še celo leto in do razpusta društva ni sprejel nobenega Slovenca. To je tudi povzročilo razpust tega nemčurskega gnezda. Vsak zaveden Slovenec se je upravičeno veselil tega dejstva. Ne pa tako naši za županski stolec edino »sposobni« JDS kandidati. Vabili so nemčurje — Nemcev v Ptuj razen par družin ni — naj pristopijo v »Mestno glasbeno šolo«, da bi tam nadaljevali poduk. Nemčurji so pa ta predlog samozavestno odklonili. Kaj sedaj? Brihtne JDS glavice so jo iznajdile. Bivšemu »Musikvereinu« so naredili ime »Mestna glasbena šola«, navzlic temu, da ni nobeden tu vpisan, ter so jim prepustili zopet iste mestne prostore brezplačno in dovolili navzlic razpustu zopetno otvoritev »Musikvereina«. Podučujejo ravno isti učitelji kakor poprej! Mestna glasbena šola pa vegetira v nezadostnih prostorih dij. doma. Kaj dela tukajšnje okr. glavarstvo, ki nič ne vidi, da se ne respektirajo ukrepi deželne vlade. Država v državi! To je pravi naroden škandal! Vladnega gerenta in kandidata za županski stolec pa vprašamo: Kako in kedaj je bil prevzet inventar razpuščenega »Musikvereina«, ki pripada sedaj mestni občini? Je-li ne obstoja nevarnost, da bodo sedaj nemčurji marsikaj poskrili, ker imajo prost vstop v društvene prostore? Kdo bo plačal dva m³ drv, ki jih je pred par dnevi dobil sluga razpuščenega »Musikvereina«, nakazane po doktor Stuhecu? Slovenci, so meščanje, pomislite vsaj nekoliko, predno zaupate Slovenstvu Ptujja takim ljudem! Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. »Ptujskemu listu« pa povemo na uho, da je pobirala podpise za »Musikverein« hčerka odvetnika Horvata Titjana

Tedenske novice.

Pri dobrem gospodarstvu vendar le gre. Znano je, da so naše železnice hudo pasivne in da mora država doplačevati letno težke milijone. Pri takim gospodarstvu, ki vlada pri nas, ni drugače mogoče. Med tem pa, ko pri nas nimamo ničesar drugega kakor izgube, prihajajo iz drugih držav vesti, da nosijo tam železnice prav lepe dobičke. Na občnem zboru Ferdinandove severne železnice je bilo poročano, da je imela ta železnica leta 1920 32 milijonov čistega dobička. Sklenilo se je tudi, da se prenese vodstvo te železnice iz Dunaja v Prago in da se tem primerno spremenijo tudi pravila. Ako so pravi ljudje na krmilu, potem gre vse.

Kurz za bolničarke. Odbor »Rdečega križa« v Beogradu poroča, da se osnuje v Beogradu kurz za bolničarke, ki bo trajal tri leta. Kandidatinje morajo biti zdrave, ne nad 30 let stare, neomežene. Zahteva se nižja gimnazija ali tečaj odgovarjajoča šolska izobrazba. V internatu dobe hrano, stanovanje, uniformo in 100 dinarjev mesečno. Po dovršenem kurzu jim je zasigurana služba z uradniško plačo in s pravico do penzije. Rok za vlaganje prošnje poteče 15. julija.

Vpisovanje učencev v deško meščansko šolo v Ptuj se vrši v ponedeljek 12. septembra od 8. do 12. ure v pisarni ravnateljstva v novih prostorih deške meščanske šole. Novinci naj prinese seboj: 1. Izpričevalo ljudske šole, da so najmanj 5. šolsko leto na ljudski šoli dovršili; 2. krstni list; 3. domovinski list. Sprejemni izpiti za I. razred, odnosno za vstop v 2. ali 3. razred se vrše v torek

13. septembra od 8. do 12. predpoldne in od 2. do 5. ure popoldne.

Naredbo o splošnem delavskem zavarovanju je regent podpisal ter je stopila v veljavo s 1. t. m.

Karagorgijev zvon. Beogradska »Politika« piše: Prvi zvon, ki se je oglašil po osvoboditvi v Šibeniku, je bil veliki zvon v samostanu sv. Lovra. Zvon ima zanimivo zgodovino. Leta 1809 ga je naročil Beograd za svojo glavno cerkev. Vlit je bil v Benetkah. Toda med delom je bila Srbija premagana. Livar ga je prodal samostanu sv. Lovra v Šibeniku, kjer je ostal do današnjega dne. Odbor tamkajšnjega Narodnega veča namerava zvon odkupiti in ga poslati kot dar mesta Šibenika Beogradu.

Občinske volitve v Brežicah so zaradi neke nepravilnosti razveljavljene ter se bodo kmalu vršile nove.

»Hitrozid« v Mariboru. V Mariboru se je ustanovila delniška družba »Hitrozid«, ki prične že ta teden z gradnjo stanovanj po ameriškem vzorcu. Hiše bodo zgrajene iz betonu podobne mase in bodo izgotovljene v 14. dneh. Stale bodo 80.000 do 100.000 K. Prvo, ki bo služila za vzorec, zgradi lesna družba »Drava«.

V gnojnici utonil. Dne 30. junija je na doslej nepojasnen način padel v greznico celjskega mestnega oskrbnitstva 6letni Janko Kranjc, sin mestnega hlapca, in utonil.

Nesreča na Dravi. Dne 21. m. m. se je šel 18letni sin celjskega krojača Ivana Mastnaka, trgovski vajenec Viktor Mastnak, kopat v Ptuj v Dravo. Ko se je vozil s čolnom, se je ta nenadoma prevrnil in potegnil s seboj tudi Mastnaka, ki je izginil v valovih Drave.

Blazen samomorilec. Na Vidov dan se je v Zagrebu smrtnonevarno obstrelil bančni sluga Stanko Maluš. Njegov ravnatelj mu je bil prejšnji večer naročil, naj ga zjutraj pravočasno zbudi, ker mora odpotovati. Sluga pa je določeni čas prespal in je ravnatelj njega zbudil in menda tudi oštel. Sluga je začel z revolverjem streljati po sobi in je streljal tudi na prihajajoče občinstvo. Ko je prišla policija, zaklenil se je v sobo ter streljal dalje. Redarji so sobo siloma odprli ter našli Maluša smrtnonevarno obstreljenega. Pognal si je kroglo v glavo.

Ljubavna noč v Sp. Čameljnih. Bilo je zjutraj ob 6. — lepo jutro — v preteklem mesecu. Dekla J. nese mleko. Dobi jo prva znanca in ji pravi: No sedaj se boš pa omožila. — Ne jaz, ker ne maram starega 40 let. Prihiti druga in pravi: No, ne taji, saj si imela snoči fanta, videle smo vaju tam za podom in poznamo ga. — In dostavi tretja: Da, ali je bilo lepo — bil je samo 30 let star. Nastalo je čebljanje, vpitje, kreg, smeh in prerakanje in padlo je še več zabeljenih izrazov, kakršnih ne bi pričakovali od naših deklet. Ker pa so pri tem le preveč poveljevale razborite nagajivke lepoto bajne ljubavne noči, se je oglašil znani 30letni osumljenec in tiral ostrojezične pred sodišče, kjer se je zopet ponovil jutranji prizor o lepi noči. Poslednja je bila ta, da sta bili obojini dekleti M. K. na 300 kron globe, F. B. pa na en teden zapora, da si zapomnita, da se ljubavnih noči drugih ne sme v jutru na tak način grditi in obsojati.

Otroci — špekulantje s kostmi. Mladi dečki, deklice in otroci ljubljanskega predmestja, so prišli na drzno misel, da je trgovska konjunktura za kosti zelo ugodna. Videli so na dvorišču tovarne za lep velike množine kosti. Začeli so krasti te kosti in jih po malem vsak dan v večjih množinah odnašati ter prodajati raznim cunjarjem za lepe vsote. Akcijska družba za kemično industrijo je plačevala kosti po 4 K kg in zgodilo se je večkrat, da je tovarna kosti dvakrat plačala. Dečki in otroci Zelene jame so zaslužili s kostmi znatne zneske, nekateri celo po 150 K na dan. Policija je sedaj prijela osem takih prebrisanih špekulantov. Kostni je po večini kupovala nemškutarska tvrdka Panther. Tovarna ima znatno škodo.

Socijalno in gospodarsko gibanje.

Zbor delegatov Narodno - socijalne zveze. V nedeljo 3. t. m. se je vršilo v magistratni posvetovalnici v Ljubljani zborovanje delegatov NSZ. Na zborovanju je bilo navzočih 38 delegatov in so bile zastopane razven dveh vse podružnice. Predsednik NSZ tov. R. Juvan otvori zborovanje, konstatira sklepčnost in opraviči soustanovitelja NSZ tov. Peska in strokovnega tajnika tov. Brandnerja. Zapisnikarjem imenuje tovarišico Rožanec in overovateljem zapisnika tov. Stoparja in Porenta. Nato poda obširno poročilo o razvoju NSZ. Razpravlja o strok. gibanju pri nas kakor tudi v inozemstvu. Opaža se importiranje tujega delavstva, medtem ko naše delavstvo trpi še vedno vsled brezposelnosti. Omenja brate delavce v Primorju in na Koroškem, katerih ne pozabimo nikdar, jim pošilja pozdrave z željo, da bi bilo čimpreje združeno vse jugoslovansko delavstvo v edinstveni državi. S sprejetjem ustave se bližamo konsolidiranju naše države. Spominja se naših bratov v Češkoslovaški, katerih je organizirano v Česki Obec Delnički nad pol milijona. Nato poda tov. R. Juvan vsled odsotnosti tov. Brandnerja obširno tajniško poročilo. Podružnic ima NSZ 26. Posebno Štajerska se zadnje čase prav pridno giblje. Omenja komunistično gibanje, delavske zbornice, razpravlja o bolniških blagajnah o starostnem zavarovanju, delavskih dopustih, o stagnaciji v našem gospodarstvu, o brezposelnosti in o vsem podrobnem delu in poslovanju strokovnega tajništva NSZ. Posebej omenja poslovanje posameznih podružnic in o važnosti narodno - stanovskih organizacij. V debato o obeh poročilih so posegli tovariši Mejda, Trebušak, Hudovernik, Bizjak, Miklavčič, Škerjanc in Prislan. Nato poroča blagajnik tov. Ivan Zupan. Denarnega prometa je imela NSZ v pretečenem letu 195.572:04 K in sicer dohodkov 102.908:55 K in stroškov 92.663:49 K. Tako da je gotovine 10.145:06 K. Podpor v boleznih in brezposelnosti se je izplačalo 69.688:85 K; drugi stroški pa odpadejo na plače in ostale upravne stroške. V imenu nadzorstvenega sveta poroča tov. Kozinc, ki omenja, da so se knjige našle v najlepšem redu, da je bilo poslovanje Zveze vzorno in predlaga blagajniku in vodstvu absolutorij.

Soglasno sprejeto! Nato so se vršile volitve vodstva in so bili izvoljeni predsednik tov. R. Juvan, I. tajnik tovariš K. Treiber in I. blagajnik tov. Ivan Zupan. V upravni odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: Anton Brandner, B. Kozinc, L. Pust, Porenta P., J. Mencin, Ivan Nedved in za podružnice sledeči tovariši: Škerjanc za Maribor; Bregant, Hoče; Lešnik, Lajtersperk; Bizjak, Litija; Poznič, Kočevje; Trebušak, Zagorje; Livio, Sevnica; Hudovernik, Bled; Čufar, Jesenice; Mohorič, Ziri. V nadzorstvo so bili izvoljeni: D. Stopar, M. Buh, A. Bavdek. Pri nadaljnji točki določitev prihodnjega zbora delegatov, se po daljši debati soglasno sprejme, da se vrši prihodnje leto zborovanje delegatov NSZ ob binokostnih praznikih v Litiji. Pri slučajnostih so bili sprejeti sledeči predlogi: Predlog tov. Zupana, da se ustanovi še en organizacijski razred, v katerega prispeva član K 2.— mesečno, nima pa pravice do podpore v boleznih in brezposelnosti, pač pa uživa vse druge ugodnosti organizacije. Dalje predlog tov. Juvana, da se naroča vodstvu NSZ naj z ozirom na priseljevanje nemškega, italijanskega in drugega tujerodnega delavstva napravi primerne korake pri pokrajinski, kakor tudi pri centralni vladi, da se to naseljevanje kratkomalo prepove in onemogoči dokler traja brezposelnost našega delavstva in uradništva. Ako pa ne bi bilo doma zadostno kvalificiranih delavcev, naj se pa da prednost kvalificiranim delavcem iz Češkoslovaške. Nadalje predlaga tov. Juvan, da pošlje delegatsko zborovanje pozdrav Češkoslovenski Obec delnički v Prago in predlog, da se pozivljajo vse podružnice NSZ, da v gospodarskem interesu delavstva v delokrogu svojih podružnic ustanovljajo tudi podružnice Splošnega gospodarskega društva. Nato se razvije živahna debata o raznih predlogih internega poslovanja, katere so se udeležili tov. Škerjanc, Černe, Juvan, Zupan, Bizjak, Kozinc, Rojc, Mejda in Miklavčič. Iz debate je bilo razvidno, da je zanimanje med delavstvom za NSZ vedno večje in da se delavstvo prav dobro zaveda o potrebi narodno-stanovske organizacije. Ob 1. uri zaključil predsednik tov. R. Juvan krasno uspelo zborovanje.

Odgovorni urednik H. Sever.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Turkova gostilna za gradom

shejalische NSS se priporoča z dobrim vinom in z mrzlimi in gorkimi jedili ter se sprejemajo abonenti na hrano.

Inseriranje v „Novi Pravdi“ je najboljši

uspeh za napredek.

uspeh za napredek.

Razširjajte in naročajte „Novo Pravdo“

Pnevmatike

za avto in kolesa v vseh dimenzijah, gumijeve predmete, vsakovrstne žice za električno napeljavo, elektrotehnični material in vsakovrstne potreščine priporoča po najnižjih cenah 11-15

M. KUŠTRIN Ljubljana

Dunajska cesta št. 20

Telefon št. 470.

Podružnica: Maribor

Jurčičeva ulica št. 9.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepletkano hišo, naj se obrne edino le na domačo tvrdko

Tone Malgaj

13-14

pleskar in ličar

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 6.

Franc Brumat

Ljubljana

6-12

Vsahovrstno manufakturno

Mestni trg št. 25, I. n.

Kapital: 20.000.000 kron.

Rezerve okrog 6.000.000 K.

Slovenska eskomptna banka

LJUBLJANA Šelenburgova ul. 1.

Interesna skupnost s „Hrvatsko eskomptno banko“ in „Srbsko banko“ v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge - Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut - Eskompt menic, terjatev, faktur - Akreditivi - Borza. 20-5